

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

16. Vrbanitates infinitae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

imperio frændos; nam si pudor innatus homines continet, alioqui demerit in probrosa omnia ruituros, quanto magis lege, moreque inductus, quo ratum est omnibus ab omni, saltem exterius vitiij nota procul abstinere. Hinc illa in morus animi turbulentos potestas ne foras erumpant, cùmque alibi regnotum nusquam vt in Sinis ambitus ferueat, quod iure ingenij possit quiuis, præter solum regnum, affectare omnes alias dignitates; necesse est tanta, æmulatione, inuidia, rancore, clam quoque omnia æstare, quos nihilominus capitalibus apud se odiis execrantur hos blanda specie, & amica deuinciunt; nec vnquam præferi-
 pros officiorum apices iis negant, nam etsi sit ingens Magistratum & graduum numerus, sua tamen singulis, honorum, munerum, & notarum finibus descripta sunt iura, quæ nemo fas putat vlla ex causa violare; vbi ergo flectenda genua, incuruandum corpus, fronte humus verrenda, quantacumque quis ira in alterum interius ardeat, premit illos ignes doloso cinere, nec vrbauitatis huius scrupulosæ vel punctum omittit, ratus id demum hominem decere candidum, & probè moratum. Nec minori arte acceptæ iniuriæ sensum dissimulant, ne fiant iniqui, erga se magis iniurij, si prorumpant in iras, nec vinci melius quam tacendo posse. Sic vitam vt fabulam perpetuo agunt. Tenentque pro regula communis, & notæ veritatis, ferinum esse non hominis ad manus venire; bellum autem aliud non esse, nisi feritatem, arte ac legibus quas feræ non habent vtcumque digestam; vicissim audacia, & robore corporis, superiores homine feras esse, humanitate nihil, magis homini conuenire, quamobrem hac sui opinione magnifica imbutis, se solos mortalium, naturæ integræ dictatis insistere, & assuetis continuo philosophari de moribus, idem est irasci, vt hominè prorsus exuere, & si minus in belluam, saltem in barbarum mutari, quin & simplici indignatione, quod tendat in alterius contemptum, tam procul abstinent, vt in oppositum illidant, leges videlicet vrbauitatis immodicæ ita onerosas, vt cum paucas tantum innox propofuero, futurus sit nemo cui non quælibet agendi rusticitas, quam illa Sinensium ceremoniarum laciniosa feruitus, videatur esse tolerabilior. Inter quinque quos ponunt virtutum cardines vrbauitatem inprimis statuunt, in absurdo quodam officiosæ reuerentiæ decoro, non eorum quos colunt tanta habita ratione, quam vt bellè ac largiter vrbani censeantur. Neminem itaque re quidem ex vulgi sordibus & limo compellarint, nisi titulis tam honorificis, vt Principis ambitus possit facile minoribus expleri; malos agentem, exempli gratia, vocabit nobilis, magnum virgatozem, læsurus grauitè, si vero nomine vocarit agalonem. Sic habent suam opifices reliqui qua compellentur honoris formulam quam nefas est prætermittere; eam dum quis ignorat, communem interea adhibet, & fratrem nominat. Sunt iis præterea lexica suis de rebus, & de alienis, quibus sua semper abiiciant, attollant, & laudent aliena; se-
 cus qui faxit non lingua modo sed moribus notatur barbarus. Quod

16.
 Vrbauitatis
 infinitæ.

planè aduenis diligenter prospiciendum est hæsurus alioqui in percipienda sententia linguæ huius ad nauſeam urbanæ, & toto cælo à communi diuerſæ. Quis enim diuinet amorem tuum, verbi cauſa, prætiolum, ſignificare filiolum tuam? Tuam filiolum niſi contemptim nec dici nec accipi? eſtque par de lapſu, de febrî, de calamitate tua ratio. Alienum quoduis adpergendum eſt non nulla elegantia, vel reuerentiæ adiuncto: è contrario propria, deprimenda ſemper humili aliquo abiectionis epitheto. In quo nunc placet hoc tantum aduertere, tam exquiſitam, & religioſam eſſe hanc urbanitatis obſeruationem vt Sinenſem ruri educatum ad noſtros aulicos, aulicorum alpha, & ciuilitatis magiſtrum exiſtmes. Externos denique, quod mirere, tametiſi præ ſe nihili faciant; ſuadente decoro, tractant honorificè, & obſeruant; primas vbique illis attribuunt, & procul aduecti longinquitatis ordine primi ſedent. Hoc vero lege tam ſtabili conſtat vt noſtri ex Europa Patres extorquere nunquam potuerint Sinarum cuiquam etiam nobiliſſimo poſtponi: externis deinceps, vt quiſque ſenior aſſidet; annos alterius ignorans de iis interrogat, ne grandi ſcilicet inurbanitatis piaculo ſenis locum occupet iunior; ſolenne quippe illorum eſt eos præ aliis obſeruari, qui poſſeſſionem huius mundi priores inierint: quare apud illos canities, & ſenectus primariam obtinet honoris appellationem, nec minus colitur quam quæuis alibi prærogatiua dignitatis: atque huc fortassis pertinet illud antiquariæ raritatis quo prope inſaniunt ſtudium, haud quidem in ſtatuis, & historiis iconum; ſed in vaſis metalli cuiuſlibet, artiſcij, & auctoris, ambitioſe indagandis & grandi pecuniæ pondere comparandis. Vna iis pretium facit antiquitas, quanto ſæculis eroſa tanto pretioſius emuntur; quantum de vetuſta ærugine, tantum de æſtimatione detraxeris; ſcripturas quoque manu docta pictas pluriſimi faciunt, ſed auctoris ſigillo probatas. Fumoſas autem imagines veterum, virtute famæque illuſtrium dici non poteſt quantopere mirentur, in quibus nec artem, nec colores attendunt, ſed ductus rudiaræ graphidis ſimplices, dumtaxat ne deſit figura quæ archetypum vt cumque referat, quanta enim virtutem immortalitate memoriæ proſequantur iis ſpectabimus exemplis quorum foret imitatione præclare noſtratibus conſultum ſi dignarentur Sinarum eſſe diſcipuli: vnum obiter attingo donec aliis ſit locus. In Prouincia Scianſiana diem obiit peregrè vir diues apud hospitem valdè fidum. Deſuncti theſaurum clam cunctis hoſpes ſeruauit intactum, dum eius filio forte illac iter agenti reſtituit malens pauper & innocens viuere, quam reus & alieno diues: huic tantæ hoſpitis fidei ære publico templum Prouincia poſuit, cuiusque æterno nomini dedicauit: nempe inter Sinas, haud quaquam obſcuritas ſanguinis virtuti officit, ſed nobilitatur potiùs virtutis præſtantia; quin & tenuem hoſpitem probitatis nomine ſua Prouincia tanti fecit, vt cognomentum ſibi aſciuerit Amantis pietatem.

17.
Antiquariæ
rei ardor.

18.
Æſtimatione
virtutis in-
gens.

19.
Feminarum
virtus & ma-
trimonia.

Debetur & feminis ſua laus accuratiſſimæ honeſtatis eſto coactæ aut liberæ.